

Autobiografie Johannes de Veer

Dit is de door hem zelf geschreven en onvoltooide autobiografie van Johannes de Veer, geboren 1 februari 1874 te Alkmaar (Noord-Holland) als eerste zoon van Jacob de Veer en Johanna Christina Maria Catharina Aveling. Johannes was het derde- en tevens middelste kind van 5. Zijn oudste zuster, Christina Johanna, is geboren op de rede van Amoy, China aan boord van de Christina Maria, het schip waarop zijn vader als kapitein voer. Voor Johannes' beide ouders was dit het tweede huwelijk na overlijden van hun eerste partner. Dit document bestaat voornamelijk uit scans van fotokopieën.

De fotokopieën zijn welwillend afgestaan door Evert Groeneweg (kleinzoon van Johannes) aan Bas Altorffer (kleinzoon van Christina Johanna), die dit document heeft samengesteld.

Tech info:

scanner: Mustek, Scanexpress A3; Epson Perfection 4870 Photo
oorspronkelijk bestandsformaat: tiff, 600dpi.

geconverteerd bestandsformaat: gif, 300dpi.

afmeting verticaal herschaald naar 8" (2400 dots).

programmatuur: vuescan 8.5, Gimp 2.6, OpenOffice.org 3.0

Pretoria, 1 Febr. 1954.

Aan mijn ^{ders.} Kinderen en kleinkind
Nu Oupa de Veer 80 jaar oud is wil ik jullie
zoveel mogelijk vertellen van mijn jeugd
en verdere leven.

Mijn vader, die te Alkmaar in Holland
in 1827 was geboren was een van 'n
huiskouden van 14 kinderen, waarvan
slechts een jong is gestorven. Zijn naam
was Jacob, of zoals ik hem dikwels hoorde
noemen: Com Jacques (Sjaak).

De enigste van mijn grootouders, die ik
heb gekend was Grootma de Veer, 'n statige
oude dame van over de 80 jaar, met 'n zwart
kanten mutsje op, die altijd in 'n grote hoog-
gerugde leuningstoel zat te breien. Ze hield
veel van ons en woonde bij haar twee
dochteren, waarvan een 'n weduwe was, en
die tante Trii = Geertuida = heette. en die
'n heel opgeruimde oude dame was.

Vader was Kaptein van de "Christina Maria",
'n driemaster zeilschip, dat als vrachtvaarder
van Holland naar Nederlands Indië, China
en Japan voer. Hij was getrouwd en zijn
eerste vrouw, die mee vaarde, is op 'n reis van
China naar Holland aan de Kaap de
Goede Hoop overleden, doch in Alkmaar
begraven. Er waren geen kinderen uit
dit huwelik.

Mijn moeders naam was Johanna,
Christina, Maria, Catharina Aveling,
en was geboren op 10 Oktober 1840 te
Rotterdam.

Mijn Ouders en grootouders

(2) Rotterdam. In 1848, toen ze 8 jaar oud was, is de hele familie Aveling naar Java vertrokken, en woonden te Soerabaja. Op 19 jarige leeftijd is zij daar getrouwd met Mr Feltkamp. Uit dat huwelik is 'n dochter - Dora - en 'n zoon Johan geboren. ^{Kort} Na de geboorte van de zoon is haar man aan de cholera overleden en kwam mijn moeder weer met haar twee kinderen terug naar haar ouderlike huis te Soerabaja.

Haar vader was havenmeester daar en als mijn vader met z'n schip daar in de haven lag, kwam hij dikwels bij de oude heer Aveling op bezoek en maakte hij zodoende kennis met de jonge weduwe Feltkamp, met wie hij later is getrouwd. In die tijd mochten de kapteins vrouwen altijd mee varen.

Na ongeveer 30 jaar te hebben gevaren, besloot vader om de zee vaarwel te zeggen en terug te keren naar Holland.

Op de terugweg naar Holland, toen 't schip in de haven van Amoy (China) lag, is mijn oudste zuster geboren. Zij is in Batavia geregistreerd en werd naar 't schip, Christina Maria genaamd. Zij is in Alkmaar (Holland) gedoopt.

De twee Feltkamp kinderen gingen natuurlijk ook mee, als ook de jongste broer van mijn moeder, Willem Aveling, die toen omtrent 15 jaar oud was. Hij zou ^{zijn}

Mijn vader 'kaptein Maria.
van 't zeelschip, Christina Johanna

③

zijn verdere studie in Alkmaar aan de Hogere Burgerschool voltooien, tot hij zijn eind examen had gedaan. (matriek.)
Ik weet dat hij Willem heette, want moeder vertelde ons, dat hij voor de kleine Johan Feltkamp 'n vlieger had gemaakt en die op 't schip op liet gaan. De lyn brak echter en toen riep de kleine Johan:
„Daar haat ie, Wimpie, daar haat ie!”
Na in „matriek” is Willem Aveling weer na zijn ouders te Soerabaja teruggegaan, en heeft mijn moeder maar weinig van haar jongste broer gehoord. Veel jaren later schreef ze eens aan haar broer Chris, wat toch van Willem was geworden. En 't antwoord kwam: „Met Willem gaat het best, hij heeft 'n goede betrekking. Hij is getrouwd en heeft al acht kinderen. Moeder is altijd in briefwisseling gebleven met de familie op Java, doch is zelf nooit weer terug geweest.”

Op de terugweg naar Holland werd Kaapstad aangedaan en vroeg moeder, hoelang 't nog zou duren, voor ze te Texel, 'n eiland aan de Noordpunt van Holland zouden aankomen. 't Antwoord van vader was:
„Als de wind gunstig is, binnen 60 dagen. Maar de wind was ongunstig en de reis via Brazilië nam 120 dagen.”

Vader vestigde zich in Alkmaar en kreeg later de post van havenmeester daar. Op 4 Januari 1873 werd 'n tweede dochter

Luuk's Reis Kaapstad.

Holland 120 dagen.

Kindern.

(4) dochter geboren, die vernoemd werd naar drie zusters van vader, n.l. Judith, Geertuida, Johanna. Op 1 Februari van t volgende jaar.

(1 Feb. 1874) werd ik geboren en werd vernoemd naar Grootvader de Veer, n.l. Johannes.

Twee en 'n half jaar later op 18 Julie 1877. werd weer 'n zoon geboren, die de naam kreeg van Jacob, naar zijn vader.

En twee jaar later, op Hemelvaartsdag, 30 Mei 1879 werd weer 'n dochter geboren, die Elviaheth werd genoemd, ik denk naar mijn grootmoeder van Moeders kant.

Alkmaar.

We woonden destijds in 'n flink huis aan de Oudegracht te Alkmaar en daarachter was 'n grote tuin met vruchtbomen. Een ervan was 'n moerbeiboom met takken niet ver van de grond, waar mijn broer en ik dikwels inklommen en waar Jacob eens is uitgevallen.

Al de kinderen hadden 'n eigen tuintje, waarin we mochten planten en zaaien.

Ikzelf was ruim drie jaar oud, toen ik aan de hand van 't kindermisje naar de kleuterschool werd gestuurd. Ik was zeker 'n echte woelwater.

Die school begon om 9 uur en duurde tot 12 uur en 's middags van 2 tot 4 uur. Sommige kinderen bleven tussen 12 en 2 uur over en kregen dan 'n trommeltje met brood en 'n flesje melk mee en ik behoorde ook tot die overblyvers.

Om vier uur kwam 't kindermisje mij dan weer halen. Op zesjarige leeftijd ging ik naar de "grote" school, die ik doortijds tot Standard zes.

In kelas 4

X Dit gedeelte van Alkmaar aan de overkant van 't kanaal werd 't
Heilige Land genoemd

(5) In kelas 4 begonnen we met de Franse taal. Ik was ongeveer 7 jaar, toen ik buiten speelde en zag dat er voor de deur in de gracht niet ver van de kant af, vloten met ronde balken, waren vastgemaakt. 't Was koud en ik had 'n winterjas aan. Ik sprong op dat vlot en gelukkig greep ik het touw ^{me} waaraan 't ^{vlot} met de wal was verbonden. Mijn voeten glipten uit op die ronde gladde balken en ik kwam in 't water terecht. Er was niemand in de nabijheid die mij zag. Ik probeerde wat ik kon om weer vaste voet op die gladde balken te krijgen, wat mij eindelijk na veel moeite gelukte, want mijn winterjas was zwaar van 't water, en met veel gesutschel bereikte ik de top van de walmuur, en ons huis, waar ik de bel luidde om binnenge-laten te worden. 't Dienstmeisje deed open en daar stond ik op de marmoren vloer van de gang te druipen en te bibberen. Mijn moeder schrok geweldig. 't Meisje kleepte mij daar uit en moeder bracht droge kleren. De wasom sloeg van mijn lijf af. Ik werd geheel gewassen en daarna voor 't verdere deel van de dag in bed gestopt.

Ik mocht dikwels gaan wandelen met mijn zuster Dora en haar vriendin, ons nichtje Katrien, die naast ons woonde. We gingen dan buiten de stad naar familie, die ^{op 'n} boereplaats woonden. Om daar te komen moesten over 't ^{Nop rd Hollands} kanaal en over 'n drijvende brug, de vlotbrug genoemd en ook langs 'n korenmolen. Niet ver van die molen lag 'n grote hoop modder, die uit het kanaal

⑥ kanaal was gebaggerd. Die hoofs was om-
trent 10 voet hoog en de buitenkorst was al
'n beetje droog geworden. Boven op die modder-
hoop lag iets blinkends en ik liep naar boven
om dat blinkende ding te gaan halen. Plotseling
zakte ik door de dunne droge korst heen en
alleen mijn hoofd stak er nog bovenuit. Ik
had die dag 'n nieuw pakje kleren aan en
zal 6 jaar zijn geweest. Toen mijn zuster
omkeek was Jantje plotseling verdwenen en
toen ik schreeuwde zagen ze net mijn hoofd
uit die modderberg steken. Met moeite
trokken mijn zuster en nichtje mij uit die
slijmerige massa uit. We bereikten einde-
lijk de boereplaats, waar ik werd uitgekled
en gewassen en 'n pakje kleren van een
van de kinderen aans kreeg. Ik herinner mij
niet of ik straf heb gekregen.

Mijn stiefzuster Dora heeft later voor on-
derwijzers gestudeerd en is later met 'n
familie als goevernante naar Java vertrok-
ken. 'n Paar jaar daarna is ze getrouwd
met M^{vr}. Louis Waller. Diemont, de eige-
naar van 'n suikerfabriek te Pakis Patti
te Japara. Ik heb haar nog wel eens ge-
schreven. Voor zover ik weet hadden ze
later vier kinderen, waaronder ook 'n
Dora. Wij hebben haar nooit weer ge-
zien. Ze stuurde ons elikwels kistjes
met lekkernijen, zoals jam en ingeleg.
de vruchten en benodigdheden voor de
rijst tafel. Haar schoonmoeder, die

Dora Feltekamp.

⑦ die bij hen kwam logeren kreeg de cholera en Dora paste haar op, tot ze weer geheel gezond was. Toen kreeg Dora ook cholera, waaraan ze 'n paar dagen daarna overleed. -

Wat haar broer Johan betreft, die wilde studeren voor officier bij het leger.

Nadat hij zijn dienstdienst had doorlopen nam hij zijn ontslag en werd aangesteld bij de Nederlandse spoorwegen als ambt- naar en telegrafist te Haarlem. In 1890 deed hij aanvraag bij de Nederlandse Zuid-Afrikaanse Spoorweg Maatschappij (N.Z.A.S.M.) en werd geplaatst te Elancisfontein = nu Germiston. In 1892 werd hij aangesteld als assistent Chef van Moevement en Handeldszaken (Ass. Traffic Manager) welke betrekking hij tot 1901 bekleedde, toen de Engelse Militaire Macht de Spoorweg overnam en hij naar Holland werd teruggezonden, waar hij in 1912 overleed. -

En nu ga ik weer terug tot 1880, - toen we naar 'n veel kleiner huis moesten verhuizen. Ik wist de oorzaak niet daarvan, omdat ik nog geen 7 jaar oud was. Toen we later groter waren vertelde moeder ons, dat vader al 'n geld had verloren, doordat hij te goed van vertrouwen was geweest en ook 't erfdeel van moeder ging daarmee heen. De piano en al de mooie meubels werden verkocht, omdat, zo ons werd verteld, er in dat kleine huis geen plaats was voor die grote meubels. Het kleinere huis stond

Johan Zeltkamp.

1880 Verhuwen
naar kleiner huis.

8

stond aan de grens van de stad en er-
tegenover werden de ouderwetse verde-
digings en vestingwerken afgebroken en
weggegraven en daar werd later 'n park
gemaakt, zodat we geen overburen hadden.
Wy speelden altijd in dat park, want het
tuintje achter ons huis had de grootte van
'n ordenstelijke kamer. * 16 x 24 voet.

We hebben daar gewoond tot 1912, toen
onze laatste zuster trouwde en moeder in
'n tehuis voor oude dames kwam. -

Ik ging op de Hogere school en later ook
naar de Franse school en avondschool
waarvan ik later mijn diplomas kreeg,
en daarna bezocht ik de Normaalschool.

Mijn begeerte was, om net als vader, zee-
man te worden en vader beloofde mij,
dat ik 'n zeereis mocht maken als
scheepssjongen, met 'n vriend van vader,
kapitein Bakker, die van Rotterdam op
Zuid-Amerika voer. Van die reis is niets
gekomen, want toen kapitein Bakker
van Rio de Janeiro terugkwam, brak er
muitery uit aan boord en wilde een van
de muiters de kapitein over boord gooien,
waarop de kapitein de oproermaker dood-
schoot. - Bij aankomst te Rotterdam
moest de zaak door 't gerecht onderzocht
worden en kon kapitein Bakker voor ver-
scheidene keren niet weer uit varen.

En mijn ouders al hun geld hadden ver-
loren moesten ze van het keurige salaris

Mijn begeerte om net
als vader zee-man
te worden.

9) salaris, dat vader als havenmeester ontving, leven, doch Dora en haar man en later ook Johan, stuurden elke maand geregeld 'n wissel, zodat de vijf de veer kinderen 'n behoortlike opvoeding kregen. In 1890 heerste er 'n grote griep epidemie in heel Europa. Vader was nooit ziek geweest en toen hy ook griep kreeg, bleef hy er mee lopen in weer en wind en stierf hy in 't begin van Februarie aan dubbele longontsteking. Ik was toen net 16 jaar oud. Onder mijn leren en studeren probeerde ik in de vakansies, enz. om iets te verdienen, want 't salaris van vader hield op en moeder kreeg geen pensioen. 'n Paar jaar later schreef mijn zwager Louis Waller-Diemont uit Java, of ik geen lust had om by hem op de fabriek te komen. Ik zou dan eerst 'n paar jaar naar de Machinistenschool te Helvoetsluis gaan om daar mijn diploma te halen. Terzelfder tijd kwam er 'n brief van mijn stiefbroer Johan uit Johannesburg, of ik geen lust had om naar Transvaal te komen, dan zou ik daar aan de spoorweg geplaatst kunnen worden, doch ik moest mij eerst bekwamen als telegrafist. Vader was Vrymetselaar geweest en 'n vriend van hem was directeur van 't telegraafkantoor te Alkmaar en deze heer heeft mij telegraferen geleerd op zyn kantoor in 't Waaggebouw te Alkmaar. Mijn moeder liet mij de keus

Griep epidemie in
Holland 1890.

Ik leerde telegrafist.

11^e vertrek naar de Transvaal.

(10) de keus welke betrekking ik wilde aannemen. Zij kon mij alles van Java vertellen, maar niets van Transvaal, dus ging ik 1893, met de „Anglian“ van de Unie Maatschappij, van uit Rotterdam naar Kaapstad, 'n reis, welke in die dagen 'n hele maand nam. - Mijn broer Johan betaalde mijn overtocht en uitrusting. Moeder bracht mij weg naar Rotterdam, waar we bij 'n oom en tante van haar logeerden. Voor mijn vertrek moest ik haar eindelijk beloven, en dat was, dat ik nooit naar 'n plek zou gaan, waar ik mijn moeder of mijn zusters niet durfde brengen. Ik heb haar dat beloofd en er nooit spijt van gehad. Vandaag denk ik nog dikwels aan het gedicht, waarin 'n kleinkind aan 'n grootvader vraagt hoe 't komt dat grootvader altijd zo opgeruimd en gezond is en niet bang is voor de dood, De laatste regels van 't gedicht luidde als volgt: -

„ Toen ik jonk was, mijn jongen dacht ik
aan mijn God,
en God ^{denkt} in mijn grijsheid aan mij.“
En nu over mijn reis naar Transvaal.

Ik had wel eens 'n zeereis gemaakt op de Zuiderzee van Amsterdam naar Harlingen in Friesland, maar was nog nooit op de Oseaan geweest. Wat ik dacht dat het 'n reuze schip was, hoorde ik later dat de „Anglian“ 'n vrachtboot was met passagiersvervoer van omtrent 6duisend ton. Onze

Reis Beschryving

(11) Onze eerste haven van aanleg was Antwerpen, waar 't schip 3 dagen bleef liggen voor lading. Ik maakte van die gelegenheid gebruik om mijn oom en tante Stoel op te zoeken, waarvan ik wist, dat ze in de Deurnestraat woonden. Ik stapte in 'n trem waar Deurnestraat op stond en vroeg de kondukteur mij daaraf te zetten. Daar ik het huisnummer niet wist ging ik 'n groente winkel binnen, met 't opschrift: „In den Aardappel” en vroeg de dame achter de toonbank of ze ook wist waar Mre Stoel woonde, doch ze kon 't mij niet zeggen. Toen bij andere winkels gevraagd, doch niemand wist het. Ik vroeg toen aan 't zoontje van de winkelier of hij mij naar 't naaste politie kantoor kon brengen en daar gaven ze mij het adres, waar 't zoontje mij bracht en dat aan de andere kant van de Deurnestraat was, die wel 'n halve mijl lang is. Hij bleef bij my tot de deur door mijn niéhtje werd opengedaan, die mij direct herkende. Ik gaf de jongen al het Belgiese geld, dat ik van de tremkondukteur terug had ontvangen, waarmee hij erg blij was, bedankte hem en ging naar binnen, waar de familie aan tafel zat, zodat ik na de begroeting, met een aan 't middagmaal kon deel nemen. Ik vertelde aan mijn oom, dat mijn kuffert niet aan boord was en hij stuurde direct 'n telegram naar Rotterdam, waarvan spoedig antwoord terug kwam, dat al mijn baggage in 't ruim was geladen en dat ik alle te Kaapstad weer zou krijgen. Oom en tante loochten toen voor my twee stel onderkelen

(12) onderkleden, 'n paar hemden, sokken en zak-
doeken en 'n handkoffertje, zodat ik vol-
doende kleren bij mij had voor de reis. -

Ik bleef drie dagen bij hen logeren en ze
hebben mij veel van Antwerpen en Brussel
laten zien, zodat ik bij hen 'n heerlike tijd heb
gehad, waaraan ik nog steeds met genoegen
terugdenk. Aan de avond van de derde dag bracht
dom mij terug naar mijn schip en aan de dokken
gekomen, zei hij: „Daar ligt de Anglian”.

Ik zei toen; „Com, maar dat kan 't schip niet zijn
want toen ik ben afgeschrommen, lag 't schip zo
hoog, dat ik bijna van de gangplank naar be-
neden ben gegleden, en nu ligt het daar in de
diepte.. Dom lachte en zei, dat 't schip met
hoogwater was ingekomen en dat het nu laag
water was. 't Verschil in waterstand in de
Schelde tussen hoog- en laag ty is veertien
voet en soms nog meer. - De familie wenste
mij goede reis en ik ging direkt naar kooi en
toen ik 's morgens wakker werd voeren wij al in
't Engelse kanaal, waar de zee vrij kalm was.
Ik deelde de hut met twee jonge Duitse man-
nen, die ook naar Kaapstad gingen en er wa-
ren nog 'n paar jonge Hollanders aan boord met
dezelfde bestemming. - Onze volgende haven zou
Lissabon zijn. Na 'n paar dagen merkte ik 's morgens
vroeg, dat 't schip erg stil vaarde. Ik kleeedde mij
gauw aan om op 't dek te komen en merkte toen
dat we de Taag op voeren, waarvan de mond erg
breed is. Heel in de verte zagen we de huizen
van Lissabon, dat tegen 'n hoge heuvel is ge-
bouwd.

Lissabon.

(13) gebouwd en boven op die heuvel was 't pa-
leis van de koning. Tot onze verwondering
bleven we naby Lissabon midden in de
rivier liggen en toen ik aan een van de offi-
sieren vroeg of we niet in de haven gingen,
wees hij my naar 't topje van de mast, waar-
aan 'n grote gele vlag wapperde, 'n teken,
dat we in quarantijn lagen en niet naby
de stad, of van boord af mochten. We hadden
dus alleen maar 't vergezicht van Lissabon
met al z'n prachtige witte gebouwen.

Ik vroeg hem wat de oorzaak daarvan was en
hij vertelde my dat 't schip van Hamburg
kwam, waar gevallen van cholera waren
voorgekomen.

In de verte kwam 'n sleepboot aan met
vier lichters achter zich. Twee van deze platte
schuiten bleken drinkwater voor ons schip te
bevatten en twee waren beladen met steenkolen
en bagage en 'n paar passagiers.

Ik zei tot mijn 3 mede reizigers, misschien
heeft de bemanning van die lichters wel vruch-
ten of iets anders aan boord wat ze verkopen
willen. Ik sprak hen in 't Engels aan, doch
ze schudden 't hoofd met de woorden: „No
comprende Anglesa” of zo iets. Ik tekende
toen 'n tros druiven en 'n bottel op 'n stuk
papier en toen begrepen ze en zeiden
lachend terwijl ze op de druiventros wieren:
„Si. - Santa Rosa”, en op de bottel: „Si -
Vino; vino blanco, vino tinto”, dus witte
en rode wijn. Toen wees een van hen op
'n zwartē stip

(14)

op 'n zwarte stip op de rivier in de richting van de stad. Die stip bleek later 'n klein roeilootje te zijn, waarin 'n oude man zat zonder benen. Toen hy naby 't schip kwam riep ik hem toe: „Santa Rosa, vino blanco, vino tinto” Hy telde onze koppen en stak vier vingers op, waarop ik schreeuwde „¡Yes!” en stak ook vier vingers op. Toen roeide hy weg en wij keken elkaar aan en zeiden: „Ik ben benieuwd of hij iets zal brengen.” Na anderhalf uur was hy terug met vier mandjes met kengsels, vijf prachtige druiven en boven op de druiven lagen 'n bottel witte en 'n bottel rode wijn. We beduidden hem hoeveel we moesten betalen en hy zeide vier maal achteen: „twee shillings.” Toen gooide hy 'n lijn naar ons toe, die we opvingen en daaraan bond hy tellkens 'n mandje, dat we inpalmden.

Daarna bonden we vier twee shillings-stukken in 'n stuk papier, maakten dat aan de lijn vast en lieten het zakken.

Hy opende het, telde 't geld na, stak z'n hand op als 'n groet en schreeuwde ^{riep} ons iets toe, dat klonk zoals: „Buenos”, en „Salute.” en roeide weg.

In elk mandje waren meer dan tien pond druiven en twee bottels wijn.

Tegen de avond stoornde de Anglian de mond van de Taag weer uit, om de reis voort te zetten naar Las Palmas en Tenerife, waarvan de piek hoog boven de wolken uitstak en die 12000 voet hoog is. - Toen 't schip

(15) Toen 't schip in de open zee kwam, was de wind opgestoken. Ik ging vroeg naar kooi, en probeerde te slapen, doch 't schip begon zo onrustbarend te rollen, ^{en slingeren} dat ik mij aan een van de bedstylen moest vasthouden, om niet uit mijn kooi geslingerd te worden. Daar mijn kooi dwars scheeps was, stond ik de ene minuut om zo te zeggen recht op mijn voeten en 't volgend oogenblik op mijn kop. Zo iets is natuurlijk fataal voor iemand in maagzeruwen. en ik was blij dat de morgen aanbrak en ik naar 't dek kon gaan. Ik pakte mij gauw goed vast aan de verschansing en tuurde ik 't ene oogenblik in de lucht en in 't andere in 't schuimende woelige water. Die dag had ik beleemaal geen lust om iets te eten, en de stenslucht die vanuit de kombuis je neus bereikte, maakte je onpastik. Met de meeste reizigers was 't zo gesteld. en de tafel voor 't middagmaal was maar erg schaars bezet. Daarbij kwam nog, dat al de kuttten op de eetkamer uitkwamen. zodat de stenslucht overal doordrong. Dat duurde zo twee dagen en toen nam 't schip in gewone schommelingen weer aan en kwam er weer leven onder de passagiers op 't dek. in de morgen in Paar dagen daarna werden we wakker geschrift door 'n hevig gebrom, dat zich telkens herhaalde. Ik kleedde mij gauw aan, en ging naar 't dek om te zien wat er dan fout was. Ik kon bijna niets zien daar we

(16) daar we in 'n dichte mist voeren en dat het hevigge gebrom 't geluid van de misthoorn van 't schip ^{et} was, dat elke halve minuut werd herhaald.

Ik vroeg aan een van de officieren in mijn zwakke konversasie Engels, hoelang die mistigheid zou duren en hij gaf my te verstaan, dat dit geen mist was maar 'n donkere stof. Dit kwam mij wat ongelooflik voor. Wie had dan ooit gehoord van stof op de zee. - Hij nam toen mijn hand en vlegde ermee over de houten railing van de verschansing en ja, die hand was vuil van 'n zanderige stof.

Hij vertelde mij dat we west van de Sahara woestyn voeren, waar al 'n paar dagen 'n hevigge stofstorm woedde en dat stof werd door de wind ver over de Atlantiese Oseaan gevoerd en daarin vaarden we nu. 't Hele schip was vuil van ^t de stof, dat zich overal doordrong. In de loop van de dag kregen we ook nog 'n paar sprinkhanen aan boord, de grootste die ik nog ooit had gezien, met bruine lichamen en vlerken en lange dunne poten voorzien van 'n groot aantal haakjes. Die waren met de stofstorm uit de woestyn megekomen. De meesten zijn wel in de zee gevallen en 'n prooi van de visser geworden. Binnen 'n paar dagen was 't schip door die stofstorm heen en naderde de Kanariese eilanden in mooi stil weer.

(17)

stil weer. In de vroege morgen doemde Tenerife en de verte op, als in donkere wolkenbank aan de horizon, die langzamerhand helderder en hoger werd. We bleven in de baai liggen en 't duurde niet lang of 'n aantal roeibootjes kwamen van de wal en zwermden om 't schip. De roeiers hadden allerlei dingen te koop, vooral geborduurde lappen, mandjes, vruchten, schalen enz. maar ze mochten niet aan boord komen en wij werden verzocht om de „poortholes“ en de deuren van de hutten gesloten te houden, zolang we in de baai lagen. Dat gaf ons geen hogen dank van de eilanders. Ik vergat nog te melden dat we twee koeien aan boord hadden, die in 'n ruim hok stonden, zodat ze ook konden liggen. Die hokken hadden net onder 't dak, openingen, waardoor de bewoners konden uitkijken en die ^{openingen} met ^{Tennidiv} steelt weer met zeildoek, dat tegen de bovenkant was opgerold, konden worden toegemaakt. Die koeien voorzagen ons elke dag van melk voor onze koffie en tee en we kregen er ook 'n beetje van op de pap voor 't ontbijt, maar die melk was erg gewassen. Er kwamen weer lichters met water, en groenten en vruchten langs 't schip en daar zag ik voor 't eerst van mijn leven o.a. bananen en prachtige rode tomaten. Manden vol werden er aan boord gebracht.

18) gebracht. Ik kon de verleiding niet weer-
staan om z'n prachtige rode vrucht te
proeven en nam er 'n flinke hap van.
't Was of ik 'n slap in 't gezicht kreeg. Z'n
prachtige rode vrucht, met z'n nare zure
smaak. Ik gooid de rest ervan overboord.
met 't voornemen, om die dingen nooit weer
te eten. Ook proefde ik een van de psisangs
die mij evenmin beviel, daar ik 'n erg groene
had genomen en die smaakte of je in 'n
stuk zeep beet. Ik deponeerde de rest ervan
ook in de zee. Een van de officieren die
zeker mijn vrome gezicht zag kwam naar mij
toe, plukte 'n mooie helder gele van de tros
af en gaf die lachend aan mij, en waarlijk
die smaakte lekker. - Ik vroeg aan die offi-
sier, welke de volgende aanlegplaats zou
zijn en hij wees mij heel in de verte in
blauwe wolke aan, schaars zichtbaar aan
de horizon. Dat was 't eiland Las Palmas. Ondertussen
werden er maar steeds steenkolen geladen
totdat de bunkers vol waren. Zelfs op de zij-
kanten van 't dek werden schotten opge-
steld waartussen de kolen werden gebor-
gen, en tegen 12 uur 's middags verlieten wij
de baai van Teneriffe. We gooiden geld-
stukjes overboord en de jongens in de
roeivoetjes sprongen in zee en doken er
naar. Men kon ze diep in 't heldere wa-
ter zien zwemmen om z'n geldstuk in han-
den te krijgen, dat niet zoals 'n klip
recht naar beneden gaat, doch langzaam
zich-zieks-